

zonder verder advies te gehoorzamen hadden. Slechts enkele steden, zoo als Amsterdam, Rotterdam, 's Hage en Leiden, met nog een aantal dorpsgemeenten, werden op haar dringend verzoek of dreigend verzet van de opvolging der reglementen vrijgesteld. Maar die uitzonderingen niet medegerekend, was van '23 af de oude Staatscurateele over ons kerkelijk goederenbeheer door 's Konings caesaropapistische neiging weder in volle kracht hersteld.

Dit bleef tot op de grondwetsherziening. Immers met het beginsel van scheiding tusschen kerk en Staat, daarbij gehuldigd, was een zoo gedrochtelijke inmeniging der Landsregeering in kerkelijke zaken ook voor het meest beneveld oog op den duur niet te vereenigen. Vandaar een onafgebroken reeks van onderhandelingen tusschen het departement van Eeredienst en de Synode onzer kerk, over de beste wijze, waarop die zoo ten onrecht gelegde banden konden worden geslaakt. Dit leidde eerst tot niets. De weifelende, aarzelende houding der opeenvolgende synoden en de kitteloorigheden der politieken maakten een vereffening van het geschil langs dezen weg ondoenlijk; zoodat er ten laatste niet anders overschoot, dan aan de gemeenten zelve het recht van vrij beheer terug te geven, dat haar reeds in 1810 gegund was.

Hiertoe dan meende de minister Pické, kort na zijn optreden en niet lang voor zijn heengaan, den koning te moeten adviseeren. Bij koninklijk besluit toch van 13 Februari 1866, door dien raadsman der kroon gecontrasigneerd, werd de groote maatregel genomen, waaruit geheel de hachelijke toestand van het oogenblik geboren is.

Wat is die maatregel? Wat is de strekking van dat besluit? Hierop moet allereerst geantwoord, daar zonder helder inzicht in dit besluit, een klaar begrip van den toestand, waarin we verkeerden, volstrekt onmogelijk is.

Welnu de strekking van dit besluit is geen mindere